

NUM. 1216.

BARCELONA 2 DE MAIG DE 1902

ANY 24

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODICH SATIRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

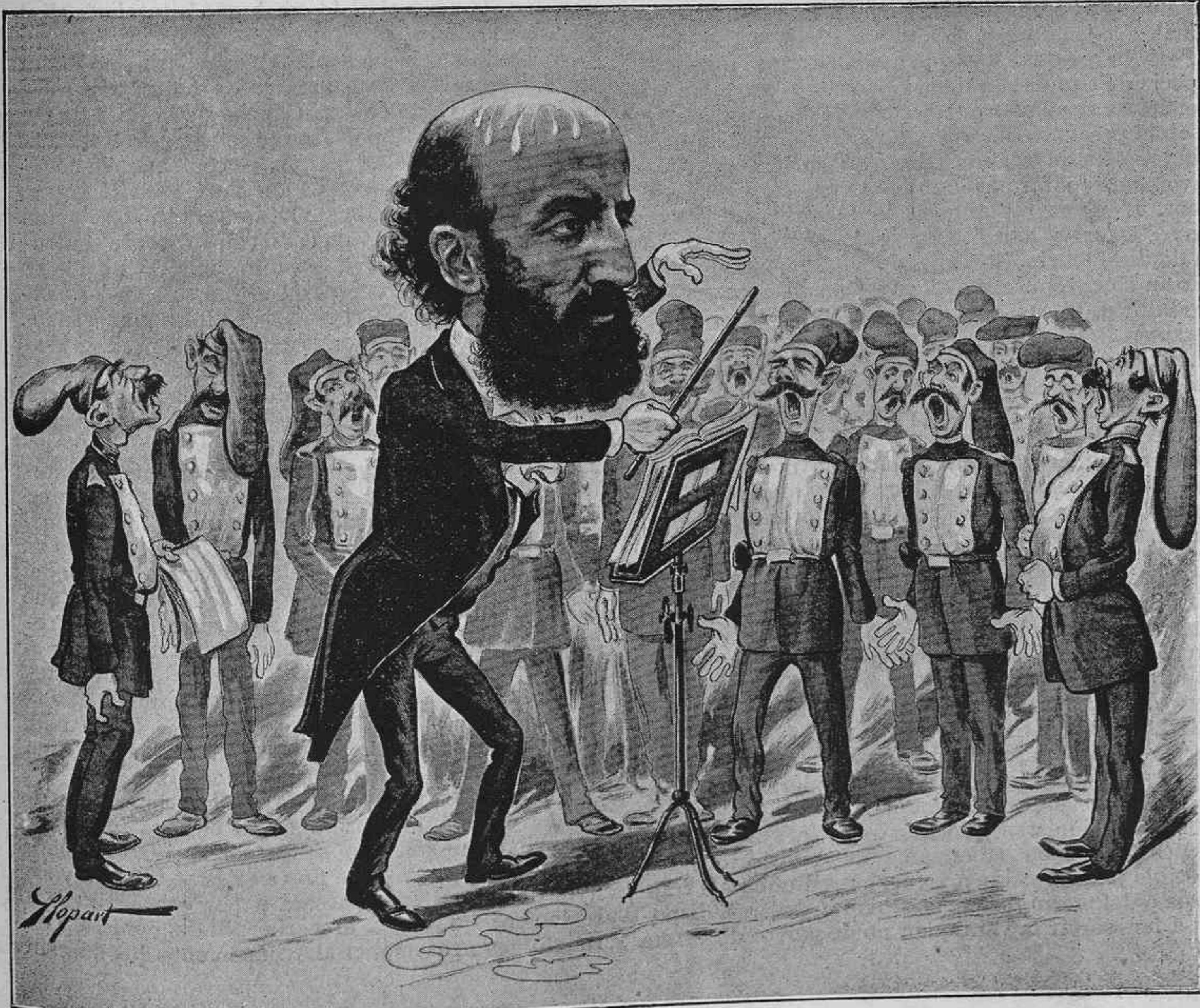
ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERIA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ. NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranger, 5

QUAN ELS CARCA-REGIONALISTAS GUANYIN

En Gay organisará un coro de guardias municipals.

CRÓNICA

LA Pubilla no está per festas. Es massa gran y massa seria, y no la farán riure encare que li fassin pessigollas.

El govern la va colocar fora de la lley y ella s' ha colocado fuera de la *realitat monárquica*, proposantse mirar ab la major indiferencia com á Madrid el dia 17 del corrent mes de maig, tiran la casa per la finestra.

Allá ells y aquí nosaltres.

Be se 'n van fer d' esforços pera crear dintre del Ajuntament una majoria partidaria de las festas... Pero tots van resultar intúits: dimars un contingent de 27 vots contra 14, va declarar entre 'ls aplausos entusiastas de una gran multitut reunida en el Saló de Cent, que Barcelona no estava disposada á celebrar unas festas que no las sent, y que no las pot sentir de cap manera.

Quan l' empresonament del Sr. Prat de la Riba, se varen fer gestions encaminadas á conseguir la seva llibertat. Algúns dels seus companys de causa, regidors de Barcelona, sembla que contragueren el compromís de votar las festas, en pago de la llibertat concedida al Director de *La Veu de Catalunya*. El pobre Sr. Amat que's trobava feya temps entre l' espasa del govern que li ha donat la vara y la paret de un Ajuntament qual majoria era enemiga de las festas reals, comensava á respirar considerant que ab el vot de alguns regionalistas n' hi havia prou per obrir en la paret un portaló, un forat, ni que fos una trista gatonera per la qual ajupintse ó arrastrantse imaginava poderhi passar salvant la seva situació difícil.

Pero 'ls regionalistas que havían entrat en aquella especie de tiro de perdigot á pacte, no contavan ab l' enèrgica resolució de alguns dels seus companys, ni ab la presió irresistible de l' opinió pública enemiga resolta de tota manifestació cortesana, y van haverse de conformar á no posar pit contra la corrent. L' abigarrat pilot regionalista acumulat ab tant d' esforç s' hauria dispersat á la primera ventada de dissidència. No valia, donchs, la pena de cumplir un compromís que al cap-de-vall amenassava produhir unas conseqüències tan funestas com irreparables.

Així es la política. Més pot qui més rahó té, y qui millor sab conformar els seus actes ab las justas exigencies de l' opinió pública. La resistència á la celebració de las festas reals ha sigut genuinament republicana y 'ls regionalistas no han tingut més remey que deixarse portar á remolch. ¡Quin desengany per *La Veu de Catalunya!* La gent de bé arrastrada per la purria!... ¡Horror!

El Sr. Amat ha corregut també l' perill serio de tenir que deixar l' Arcaldia. Es molt difícil la seva situació dintre de un Ajuntament, en el qual careix de majoria. Passar la corda utilisant la vara á manera de balancí, més fa funàbul que arcalde.

Gran sort té l' Sr. Amat del seu caràcter conciliador que li ha conquistat immenses simpatías; gran sort de que en el terreno de la consideració pública ha procurat ser especialment *Amat* de noms y de fets. Els fusionistes que van posarlo, si no l' treuen es perque no saben ab qui sustituirlo. No es possible ja un arcalde á *poing*, com diuhen els francesos ó del *morro fort* com dihém nosaltres, dispost a fer servir la vara quan no de garrot de vareta

mágica pera fer jochs de mans en favor del caciisme.

Res més necessitaria Barcelona per anarse creient en els conflictes que anirian suscitantse, cada vegada més resolta en las sevas santas fatleras d' emancipació y de independència dintre de la vida municipal. En aquest punt no serien els regionalistas els que tinguessin de animar als republicans, y no quedaría un sol barceloní que no hi posés el coll.

Mal plet sosté l' caciquisme á Barcelona; fa temps que l' té perdut y ab costas. Per tenir que veure als seus alcaldes de R. O. segrestats y impotents, valdría més que 's deixés el seu nombrament á la iniciativa dels mateixos regidors.

Perque no hi val ser arcalde de Real ordre, quan els regidors representants del poble li donan l' ordre de anarse'n á..... contarho á n' en Sagasta.

Si Mossén Cinto surt bé com es d' esperar de la seva malaltia, li serà molt convenient qu' emprengui un cambi radical de vida. Deixis de deliquis místichs y de virtuts austeras, y fassi lo que fan molts altres, vágissen de dret al bulto.

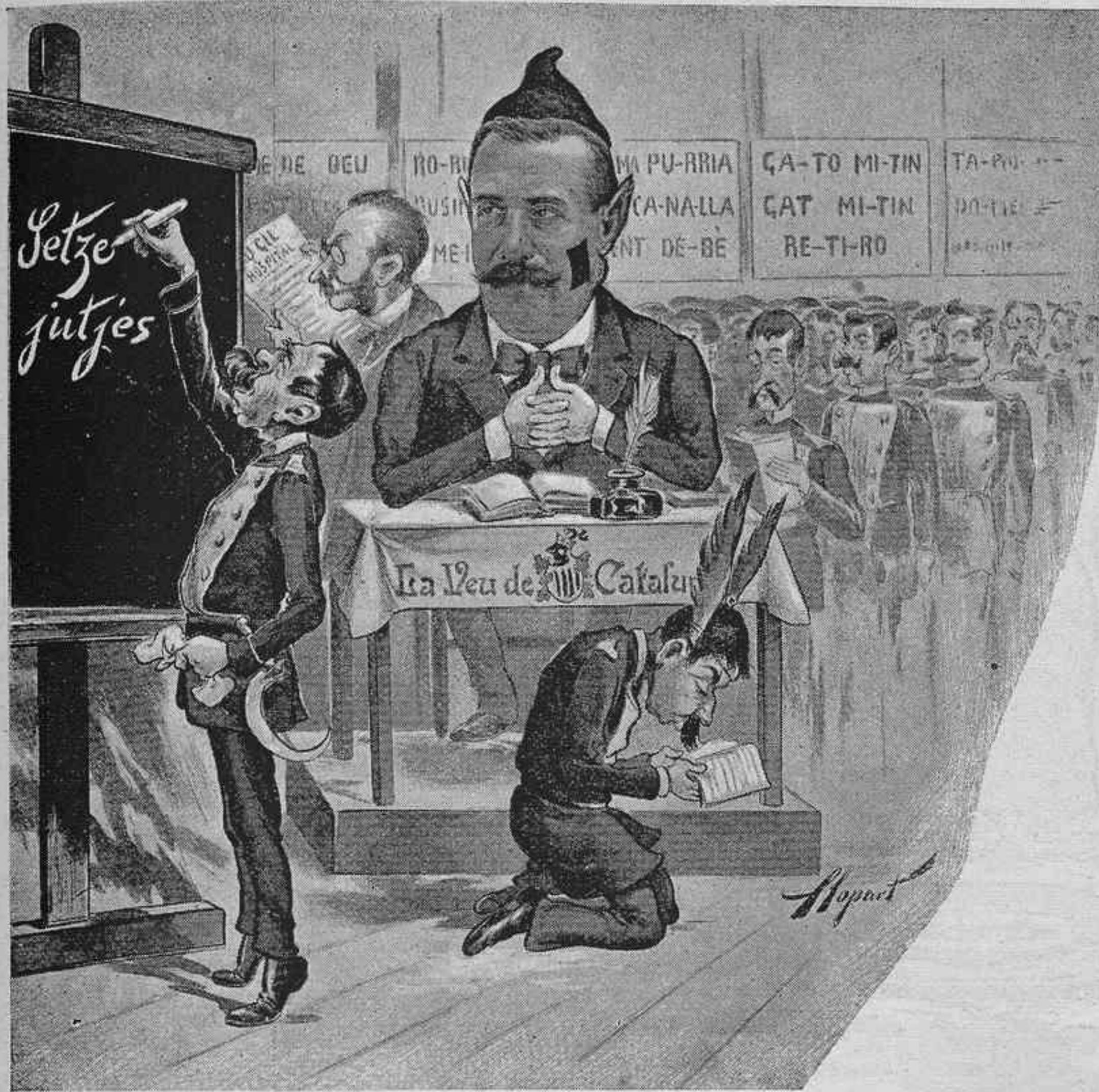
Si m' ha de creure á mí, entreguis ab tota confiança á la direcció *espiritual*... del seu colega Mossén Santiago Estebanell, ab la seguretat de que si 's mira en el seu exemple li lluhirà molt més el pel de la sotana. ¡Quina carrera no hauria fet Mossén Estebanell, si de jove s' hagués trobat en la situació ventajosa de Mossén Cinto, gosant de la intimitat y la confiança de tot un senyor Marqués de las Cinquillas! Mossén Estebanell s' hauria anat enfilant a ulls vistos com una carbassera, y á horas d' ara ja seria bisbe y pot ser cardenal y tot. ¡Y de riquesas si n' hauria acumulat! Jo crech que 's tutejarà ab el acaudalat marqués.

Mirin sino com ha sapigut espavilarse, no tenint per camp de las sevas empresas sino un trist establecimiento de beneficència. Capellá de la Casa de Caritat, ell es qui allí porta las calces dessota del hábit talar. El negoci dels funerals, en competència desfeta ab totes las parroquias de Barcelona li marxa vent en popa de tal manera, que sent massa petita la antigua capella, no ha cessat fins á veure contruhida una iglesia nova en tota regla. Y l' brillo ab que ho ha fet. No ha reparat ni tan sols en fer *tábulas rasa* ab un departament destinat als assilats. Naturalment: els funerals donan y 'ls assilats gastan. Doble negoci.

Y á pesar de lo molt que deu ocuparlo aqueix tráfech dels funerals, com no sols de pá viu el sacerdot, miri Mossén Cinto ab quina sollicitud s' ha posat al costat seu per protegirlo. ¡Y ab quin desinterés y ab quina noblesa li dispensa la seva protecció!... Temps li ha faltat pera proclamarlo desde l' Saló de càtedras del *Ateneo barcelonés*. No sols va ferli l' favor de llegirli allí algunas composicions del seu últim volúm de versos *Flors de María*, sino que després, en un parlament, va procurar posar de relieve la protecció que s' havia decidit á prestar al ilustre poeta, malalt y pobre. Alló de que en matèria de caritat la mà esquerra deu ignorar lo que fa la dreta, no s' ha escrit per Mossén Estebanell, acostumat á traballar ab totes dugas mans. ¿Com ho faria sino per aplaudirse á sí mateix?

Y per donar una prova de que la primera condició del capellá d' empresa es no pararse en barras, allá l' haurian vist com sense ser soci tan sisquera de la casa 's propassava fins á erigirse en amo y senyor de la mateixa, passantse per sota l' aixella l' reglament que veda el parlar allí de política y de religió, pera recomenar als concurrents que anessin

QUAN ELS CARCA-REGIONALISTAS GUANYIN

En Casellas ensenyará d' enrahonar català als Xanxes de la Casa de la Vila.

l' endemá á Sant Just á pendre la Sagrada Comunió.

Y després, quan alguns socis se li van queixar de aquest olvit dels deberes que imposa l' hospitalitat, ab quin ayre més magistral va calificar de grossera aquella justa queixa, ab quin tó més amenassant els va invitar á que li repetissin en un altre lloch lo que acabavan de dirli, y ab quin orgull va pronunciar aquelles textuales paraules: — «Ja sé que vostés son un grupo de incréduls, que volen mangonejar en l' Ateneo; pero no ho lograrán!»

Ab aixó sols crech que Mossén Estebanell s' ha guanyat la plassa de Pare capellá del Ateneo barcelonés. Seguint las corrents del regionalisme que allí impera, la Junta directiva deu crearla y adjudicarli sense pensar's higota. Mossén Estebanell expurgarà la biblioteca de llibres pecaminosos; avants de tota sessió fará dir el rosari; acompañarà als ateneistas á confessar y combregar, á tall de colegials y transformarà el saló de sessions en una capella. Ja 'm veig la Venus de Milo y otras estàtuas que avuy l' adornan sustituhidas ab imatges devotas.

Y no 's crequin, aixó será molt

fructuós, perque si algún dia á la casa de Caritat li sobra algún funeral l' endossarà á la capella del Ateneo, y sempre s' obtindrà un ingrés ab que compensar las moltas baixas que hi ha en aquella casa, desde que 'ls regionalistas se varen pendre l' encàrrec de regenerarla.

P. DEL O.

ESCAPATORIA

Del modo que s' encareix la vida del que traballa y que, d' antich ja, badalla quan veu delluny carn ó peix, tot aquell que no fon greix, perqué en el seu cos no hi nia, deu acceptar la teoría que Tolstoi pregonà ab fé y instar á que 'l carnicé ho vagi á contá á sa tía.

De verdura exhuberant el camp á menjá 'ns convida: ¡Fém daltabaix de *la vida!* ¡Fém «vida nova» al instant! Que si 'ns hi aném avesant poch á poch hi arribarém y á cop d' ensajos podrém la *animalia* aborrir atipantnos á desdir del vert ab que 'ns nudrirém.

J. COSTA POMÉS

LA IGNOCENCIA

De las criadas que hi coneget, y—mal m' está 'l dirho—n' hi coneget moltas, cap tan fresca y tranquila com aquella.

¡Pobra Ignocencia! No puch pensarhi que involuntariament no 'm vinguin ganas de riure. Y potser faig mal.

Tots els que gastan minyona ho saben de sobras. Cada una d' ellas te la seva nota, 'l seu distintiu particular. Las unas la pegan per agafar sistemàticament la A per la B y fer lo contrari de lo que 'ls manan. Las altres son respondonas y aficionadas á discutir ab la mestressa. Aquestas sembla que tenen per única missió la de baixar ben sovint l' escala y passar forsa horas á la porteria. Aquellas prefereixen cantar y llegir romansos...

La especialitat de la Ignocencia era 'l no saber may res.

Quan la vam pendre, enviada per l' adroguer, á qui havíam encarregat que 'ns busqués minyona, pera treure una mica l' aigua clara de la seva procedència y fíliació, ja 'ns ne vam veure un embull.

Encare 'm sembla qu' estém interrogantla.

—¿Vosté ha servit ja?

No 's permeterà que ni escupinadas ni *capellans* vajin per terra.

QUAN ELS CARCA-REGIONALISTAS GUANYIN

Una sessió al Saló de Cent.

—Sí, senyor.

—¿Ahont?

—A casa d' uns senyors... que no sé com se diu... hen... que s' estan... no sé com explicarlo...

—¿De quin poble es?

—De... vamos... de per allá á la província de Girona.

—¿Y cóm diu que 's diu?

—Ignocencia.

—¿Y qué més?

—Oh, ves, qué més!... ¿Encare no n' hi ha prou ab un nom? ¡Qué cosas miran els amos!—

A pesar de tot, despedía un aroma tan acentuat de bondat y honradés, que 'ns la vam quedar.

—Tindrém una criada poch menos que anònima y indocumentada —dejam:— pero per lo que corra avuy... Al menos sembla una xicoteta de bé.

De bé, en el sentit usual de la paraula, sí que ho era. Humil, callada, incapás de descontarse d' un céntim... Per caixera—com deya l' Altadill—hauria sigut la nata. Pero fora d' aixó, portava tan dig-

nament el nom que li havíen donat al batejarla, que no 's concebia que se 'n pogués dir un altre que no fos el seu. Ignocencia, incomparable Ignocencia!...

Cada vegada que á la cuyna hi succehia alguna cosa que s' apartés una mica de lo normal, era empresa titánica arrancarli la més petita expliació.

Apareixía una copa trenuada.

—Ignocencia ¿cóm ha estat aixó?

—No li sabría dir.

—Pero ¿qui ho ha fet?

—No ho sé.

Portava á taula un plat massa salat.

—¿Que no ho ha tastat, Ignocencia?

—Es clar que sí.

—Ja sab quin gust te?

—Massa dols?

—Al contrari... ¡horriblement salat!

—No ho sabía.—

Aquí s' acabavan las sevas disculpas. «No ho sabía»... y se 'n tornava á la cuyna, tranquila, poch á poch, ab la serenitat d' un àngel.

S' abolirà 'l carretó
y 's tornará á dar la bola.

Varias vegadas, intrigat per aquella inalterable frescura, m' havia jo proposat estudiar el seu caràcter y buscar els móvils de les seves accions.

¿Qué significava l' actitud d' aquella xicoteta?... Era que tenia horror á la veritat? ¿Mentia per càcul ó inconscientment?... En el seu cervell, en apariencia organitzat com els demés ¿hi faltava ó hi sobrava alguna cosa?

No sabia á quin cantó decantarme. Per una part, me semblava que tanta candidés era inverosímil; per l' altra, en cap dels seus actes hi veia el menor rastre de mala fe.

A casa continuavan trencantse vasos, plats y ampollas, y á cada nova trencadissa l' accompanyava la mateixa oració fúnebre de l' Ignocencia:

—No sé cóm ha sigut!

En certas ocasions, tanta impossibilitat 'ns irritava y 'ns treya de test.

—Pero que dormia, que no sab cómo ha sigut?

—No; pero ¿qué volen que 'ls digui, si no ho sé?

Colocada la qüestió en aquest terreno, era clar que la xicoteta tenia rahó. Si no ho sabia ¿cómo ens ho havia d' explicar?

Sentirli referir alguna cosa que li hagués succehit un diumenge que li toqués sortir, era qüestió de lligarhi cadiras.

—Al arribar á aquesta plassa gran, que no sé cóm

QUAN ELS CARCA-REGIONALISTAS GUANYIN

Els serenos no cantarán l' hora que no se senyin.

la nomenan, hi trobat una noya conejuda y, no sé cóm ha sigut, hem anat á parar darrera de Montjuich, més enllá de can... vaja... no sé cóm se 'n diu...

Total, que després d' un' hora d' escarrassarse, resultava que no sabia lo que li havia passat, ni per qué li havia passat, ni ahont li havia passat...

—¡Qué n' es de felís, Ignocencia! —li deyam nosaltres al final d' aquells relatós, que al cap-de-vall no relatavan res.

Y ella somreya y exclamava ab la més perfecta convicció:

—Cóm volen que ho arregli, si no sé cóm ha sigut?

Als pochs mesos de tenirla, un dia, servintnos á taula, vaig reparar de prompte que l' apacible minyona s' estava engruixint d' un modo extraordinari.

—Cóm no 'ns n' havíam adonat antes? Perque... la cosa era tan evident, que semblava mentida que 'ns hagués passat desapercebuda.

—¡Ignocencial! —vaig dirli, mirantla de fit á fit: —¿que potser te relacions?

—¿Una servidora? —va fer ella, ab un posat de sobressalt, que va ser per mí una revelació complerta.

No hi havia dupte: la infelís estava en camí de ser mare.

—Tampoch sab cómo ha sigut aixó? —vaig atrevirme á preguntarli.

Als réprobos lliberals els passaran «Rambla avall».

A la qüenta sí que ho sabía, porque va baixar el cap y's torná tota roja.

A. MARCH

CONFLICTE RESOLT

De Madrit diu que no paran un moment d' enviar-li recados.

— «Senyor Amat, ¿qué hem de fer? ¿Cóm está la qüestió de las festas?... Mirí que tenim ja á sobre'l dia d'autos, y vosté encare no ha preparat res...»

— Es que ho estich ruminant,—contesta l'arcalde, per dir alguna cosa.

— «Deixis de qüentos—tornan á telegrafiarli des-de Madrit:—Si vosté no 's veu ab cor per combinar un programa, agafis ab en Coria, qu' en cinch minuts el treurá del compromís.»

La veritatis es—diguem'ho clar—que don Joan no parla á la gent de Madrit ab la sinceritat degua la.

¡Rumiart!... ¡el programa!... en Coria!...

No es pas aixó lo que á n' ell l' apura. Ni pera rumiar necessita á don Martí, ni l' combinar el programa es empresa que l' apuri extraordinariament.

El problema es un altre.

— Madrit—pensa ell—me recomana que fassi festas. Barcelona, per la seva part, te tantas ganas de ferne com d' elevar un monument á n' en Pantorillas. Posat en aquest conflicte, colocolat entre la espasa d' allá y la paret d' aquí, ¿qué faig?—

¡Aixó, aixó es lo que l' senyor Amat no acaba de veure prou clar, per més voltas que hi dona!

La lluya es verdaderament tremenda. De l' una part hi ha l' seu dinastisme, apoyat pel de 'n Fabra y en Grañé, que no 's cansan de dirli:

— Fem festas, don Joan. La vida municipal es un teixit de llàgrimas, y si ab l' escusa de la d' aixó de don Dallonsas podém proporcionarnos uns quants días de expansió, tot aixó tindrém.

— Ja ho veig; pero tinguin en compte que l' espirit de la població...

— ¡Ay, ja está vosté fresh si s' enreda ab aquelles metafísicas! La població, ara com ara, es vosté: lo que vosté determini, per ben fet estará.

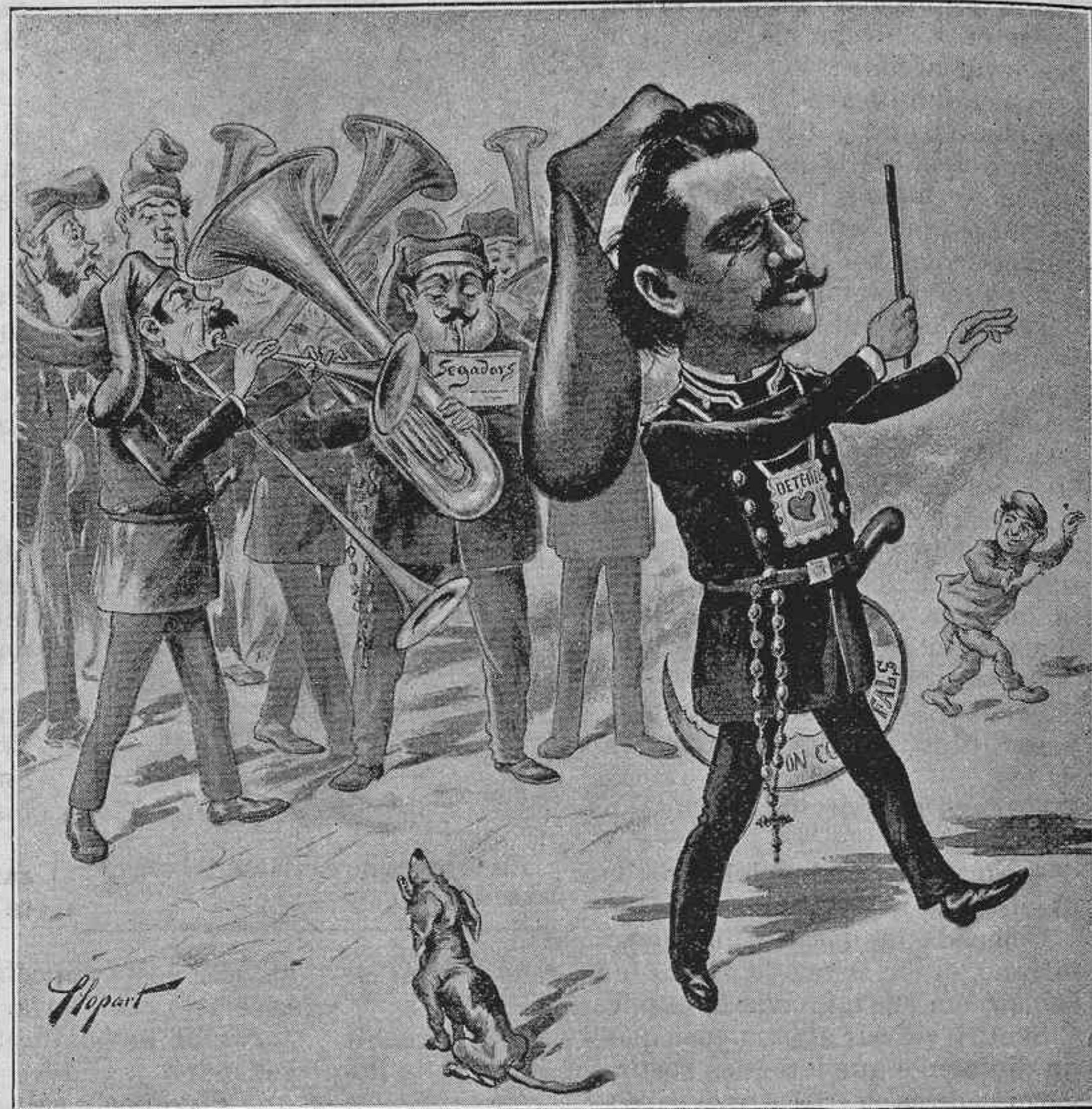
Molt pesa en l' ànim del primer arcalde l' opinió dels seus ilustres companys y correligionaris; pero ¿y l' parer de Barcelona? ¿Y l' vot d' aquesta premsa desbaratada, que may está tan contenta com quan pot dir mal de l' autoritat?

— ¡Uf!—exclama don Joan:—n' hi ha per perdre la xaveta!... Els uns naps, els altres cols... ¡Sombras venerables de 'n Fivaller y de don Francisco, envieume una mica d' inspiració! ¡Ilumineume!...

Pel cas de que don Francisco y en Fivaller se mostressin sorts á la seva súplica, 'm permeteré la llibertat de donar al senyor arcalde un bon consell.

¿Qué voldría vosté? ¿Quedar be ab els de Madrit

QUAN ELS CARCA-REGIONALISTAS GUANYIN

Els músichs municipals tocarán el *cop de fals*.

y deixar á Barcelona contenta?—Donchs fassi lo que á continuació vaig á dirli, y armonisa perfectament aquets dos extréms:

Res de gastos, res de adornos, res de tonterías. Ja haurá vosté observat que una de las diversions que l' poble reb ab més aplauso es la del ball. Conquista més voluntats una nota de polka ó un compás d' americana que deu discursos de 'n Canalejas.

Donchs bé: el dia de la festa organisa un gran sarau públich á la plassa de Sant Jaume. La banda municipal dalt d' un tablado, la plassa ben alfombrada y jvòltala que va de franch!

Y aixís queda be ab tothom.

Als de Madrit podrà dirlos:

— Celebrém aquest ball pera festejar aixó.

Y als de Barcelona:

— Aquest ball se celebra en honor del sant d' avuy.

Perque hi ha que tenir en compte que l' dia de la daixonsas es Sant Pascual Bailón.

MATÍAS BONAFÉ

BEN VINGUDA!

Voltant el mon s' han crusat
l' Hivern y la Primavera:
ell melindrós s' ha allunyat
y ella vé molt riadilla.

Quan ja es aquí, plà y turóns
s' esmaltan de perlería;

l' arbre treu nous branquillóns
y 'ls ramells perfumería.

Se badan els gessamins
y las flors de la avellana,
florejan els romanins,
el llacsó y rosa boscana.

Transparent se torna 'l cel,
la terra 's muda de vesta,
y, quan l' alba escorre 'l vel,
se matisa la floresta.

El sol, de púrpura y d' or,
extent més sa cabellera,
y l' oreig besa á la flor
que 's desperta matinera.

Y entremitj d' himnes plascents
y raudals de nova vida,
renaix, joliu y esplendent,
l' amor, ab dolsa esbranzida.

BASTERET

QUAN ELS CARCA-REGIONALISTAS GUANYIN

No s' usará mes rellotje que aquest.

La fatxada de la Casa Gran serà degudament modificada.

LLIBRES

EN LA ESTEPA por MÁXIMO GORKI.—Tarducción de A. Riera.—Un no 's cansa de llegir al jove y ja celebre escriptor rus, que al poch temps de haverse donat á conèixer ha conquistat el privilegi envejable de veures traduït á las principals llenguas del mon. Aquí á Espanya avuy se l' edita per partida doble y triple, servint d' incentiu de competencia entre distintas casas editorials. Nosaltres tenim á la vista la edició Tasso, bonica y barata, y á ella 'ns referím al trassar las presents línies.

En la Estepa forma una colecció de nou narracions la major part d' elles situades en la immensa planura de aquell país verje, y animadas ab la pintura de tipos errants y somniadors. El paissatge y las figures s' armonisan y 's completan. Gorki es un admirable pintor que sorprén y admira á un temps no sols per la magia de son colorit y 'l vigor de la pinzellada, sino ademés també per la calitat de las sevas creacions, genuinament russas com mes no pugan serho y animadas de sentiment humá, y per lo tant de un marcat carácter universal. Aquesta dualitat es tal vegada 'l secret del èxit asombrós del escriptor, que ab tanta facilitat s' ha anat extenent més enllà de las fronteras de la seva terra: èxit d' astre, que tot ho ilumina.

Podríam fixarnos una per una en las nou narracions que constitueixen l' aplech, que totes son dignas de un estudi detingut; pero 'ns falta temps y espay pera ferho. To-
tas son hermosas, interessants, conmovedoras, y per damunt de totes, pel nostre gust, l' última, la titulada *Makar Tchudra*, qu' en ben pocas planas tanca un drama emocionant ab honors de poema. Ella sola val el llibre.

ALTRES LLIBRES REBUTS:

La enfermedad reinante.—Juicio crítico del vigente Código de Comercio en lo concerniente á quiebras y suspensiones de pago por D. E. Diu-
maró y Grané, con una carta-prólogo de D. Manuel Ribot y Serra.—Colecció de articles que va veure la llum en la *Revista de Sabadell*, y en els quals se tracta ab molt coneixement de la materia y ab notable sentit práctich una qüestió jurídica que tant afecta á la vida industrial y mercantil del pais. Tots els arguments que podrían aduhirse en pro de la reforma del Códich en benefici dels que traballan de bona fe, están continguts en el folleto del Sr. Diu-
maró.

... *Novelas cortas.*—El volum publicat per la Biblioteca científico-literaria y que forma part de la colecció *El novelista popular*, conté las següents obras: *Brazo de cuero* y *el Houlán* per Paul de Feval; *Croisilles* per Alfred de Muset; *Lo que vale la vida*, *Memorias de un bretón* per E. Scribe; y *Un episodio en el Terror*, per Balzac, totes ellas ilustradas ab grabats.

... L' intelligent editor Sr. Tasso ha aumentat la seva colecció completa de las obras del gran novelista Balzac, ab las magníficas novelas tituladas: *Modesta Miñón* y *El lirio en el valle*, las dugas esmeradament traduïdes per D. J. García Bravo, doctor en Filosofía y Lletres.

RATA SABIA

L' AMERICANA

Qué vol dí 'ls vals, la sardana,
el schotisch, ni 'l rigodón!...
Per mí no hi ha ball al mon
com la dolsa americana.

Es un ball que 's pot ballar
possehint pochs rudiments...
que n' ha fets de casaments
aquel que la vá inventar!

De tots els balls conegeuts
ell és el qui va milló
per fé una declaració,
ab tots los seus *ets y uts*;
l' armonía y el compás
d' eixa dansa seductora
es la més engresadora
pera doná aquest gran pás,
puig reuneix tals excelencias
el seu ritme melodios
que al sér mes curt y talós
li despeja las potencias.

L' home més aixut, ballant
al só de una americana
ab sa parella galana
el veureu sempre garlant.
¿Que li diu? Flors en excés;
—qu' es bufona... que l' estima...
que al pensá ab ella s' aprima...
que no 'l fassi patir més...—
y ara una frase patética...
y ara un terme apropiat...
es á dir, tot un esclat
de retòrica y poètica.
¿Qui l' inspira? 'l mohiment
qui li deixonda 'ls sentits
y fá qu' aquests acudits
li vingui al pensament.

Per xó en totes las edats
—si 's balla prudentament—
es un gran medicament
de possitius resultats;
als uns els fá maravellas
en el sistema nerviós,
als altres... Deu, bondadós,
els addressa... las orellas,
y desterra els mals de caps,
y distreu als ensopits,
y alegra á n' els affigits
y treu els anys á grapats...
Ballarlo vol pochs traballs
y si no fós per res més
tan sols per sa senzillés,
fora 'l rey de tots els balls.

Per xó es just passi á l' Historia
un ball de tals condicions:
per ell las generacions
fan mérits per ná á la Glòria:
per él moras y cristianas
d' aná 'l Cel tenen anhel,
perque—segons veus—al Cel
sols ballan americanas.

JOSEPH ROSELLÓ

PRINCIPAL

La companyia francesa sense estar composta de notabilitats de aquellas que sols ab el seu nom fan rotlo, es molt notable per son equilibri, per la seva escola de declamació y pel domini que té de las obras que ha posat en escena. Bastará dir que las va interpretar sense necessitat de apuntador.

L'ami des femmes, L'etrange, Denise, totes tres de 'n

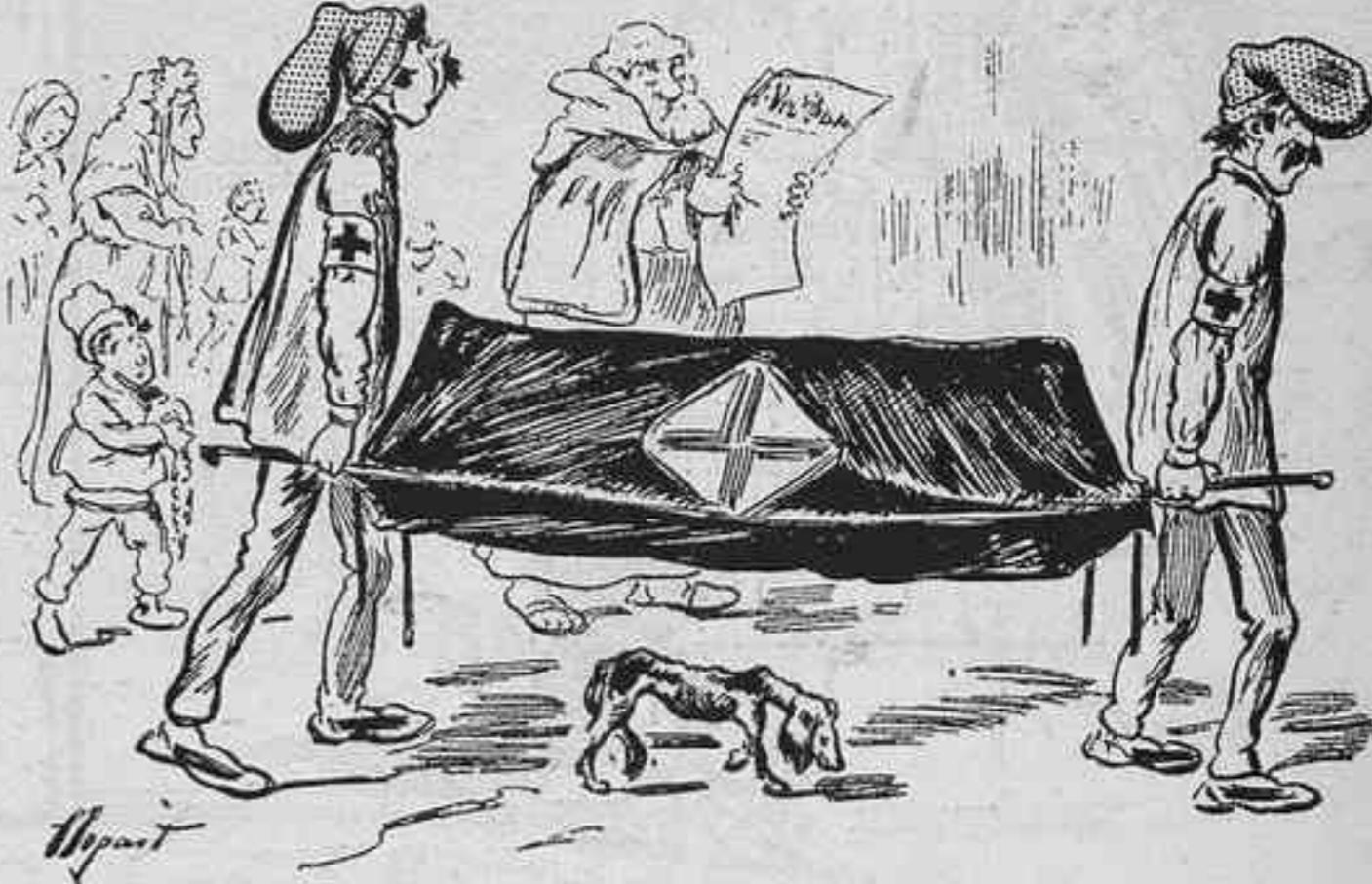
QUAN ELS CARCA-

El Museo de l' Historia 's veurá notablement enriquit.

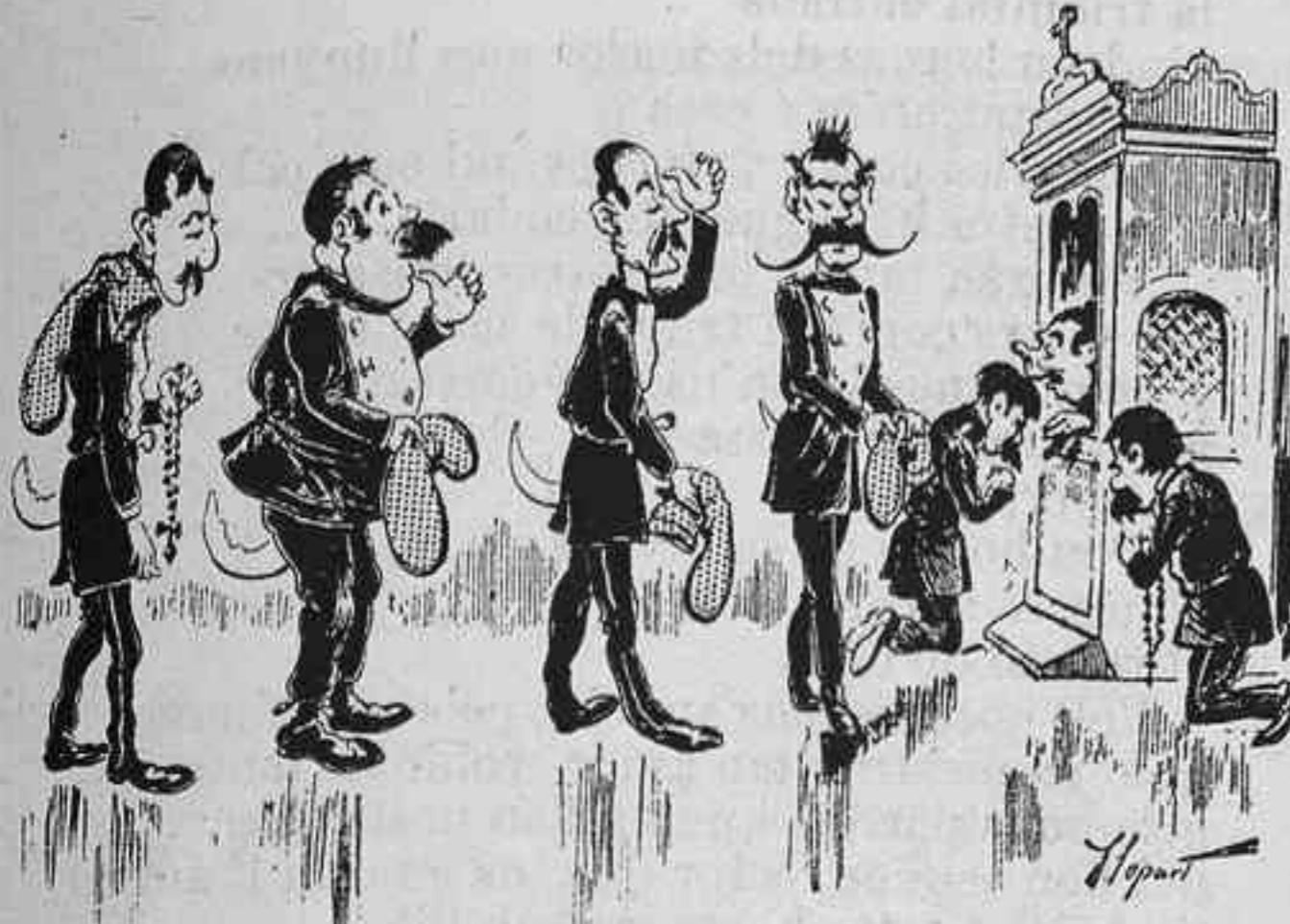

Els guras de caball estrenarán trajo nou.

Aixís, quan hi hagi un malalt,
serà dut al Hospital.

REGIONALISTAS GUANYIN

Els municipals confessarán cada vuyt días.

Als fielats no 's dirá una mala paraula.

Y la prempsa lliberal y verdaderament catalana desapareixerá per fi d' aquesta terra.—*Laus Deo!*

Dumas van tenir una execució esmeradíssima, principalment de conjunt qu' es lo que mes agrada. Las senyoretas Even, Morey, Davez y Robinne, ademés de distingirse en la declamació, lluhiren *toilettes* molt ricas y elegants. els Srs Valmont, Lothe y demés companys feren gala de aquella quadratura escènica tan propia dels actors que dominan son difícil ofici.

En resum dirém que si no provocaren entussiasme, sapigueren proporcionar quan menos unas deliciosas velladas á la concurrencia, no, per desgracia molt numerosa, que assistí al teatro.

LICEO

Ab *Aida* ha acabat la temporada, y aquesta ópera ha sigut, sens dupte, l' millor èxit de la mateixa. La Carrera brillant; en Blanxart colossal; en Palet, cantant com un russinyol. Donava gust veure als tres eminentes artistas catalans, tots tres deixebles de 'n Goula, qu' es qui portava la batuta, per acabar de arrodonir el quadro.

Y hi haurá encare qui no voldrá comprender que aquest es el verdader catalanism... un catalanisme d' exportació, que troba aplausos enllà de la frontera, tal vegada mes calurosos y entusiastas que 'ls mateixos de casa nostra.

ROMEA

Ab el títul de *Els Jochs Florals de Canprosa*, ha escrit en Santiago Russinyol una garbosa sátira literaria y de costums. Entre 'ls molts mérits que adornan al celebrat escriptor-artista ningú li negarà l' de saber adelantarse als gustos de l' opinió. ¡Quánts que criticavan sas primeras expansions pictòriques y literarias, després s' han dedicat á imitarlo servilment!

Es de creure, donchs, que al decidirse á escriure la seva sátira contra las carrinclonadas florales, haurá sentit la pròxima aparició de un verdader enfit, que afectarà al cos social de Catalunya. En efecte, ja li han de comensar á sortir pels ulls tantas ximplesas y moxigangas que no van en lloc mes que al ridícul.

En Russinyol ab la seva vérbla xispejant ha trassat un quadro de uns Jochs Florals de fora, plé de intenció y de bon humor. Potser peca una mica de llarch. Lo indubitable es que l' escenari de *Romea* resulta massa reduït per contenirlo, y que alguns actors—no tots per fortuna—no comprehen prou bé l' carácter de l' obra. Posada en unas taules mes espayosas y ensajada ab mes esmero, sobre tot en lo que respecta á las escenes mes mogudas, tinch per segur que produuirà un efecte colossal.

L' èxit ja 'l va tenir, y per partida doble: moltes y generals riallas durant la representació, y al final forts picaments de mans y alguns xiulets. Els aplausos eran la demostració de que l' obra havia agratit y 'ls xiulets la revelació claríssima de que l' autor havia posat el dit sobre la nafra.

Cal, donchs, felicitarlo, també per partida doble.

NOVEDATS

La Asociación musical de Barcelona, á qui deuen els filarmónichs no pocas fruïcions artísticas, doná dimars son CXXXI concert, que 's recordará sempre com una gran solemnitat musical.

Una orquestra de 80 professors, baix la direcció del jove mestre Sr. Lamote de Grignon, qui doná probas de una sorprendent pericia, feu sentir per primera vegada á Barcelona la *Suite característica* del rus Glazounow, producció brillant y molt briosa que abunda en hermosos motius ricament teixits y las *Melodías escocesas* del belga Paul Gilson, impregnadas de una delicadesa extraordinaria.

Pero l' atractiu del concert era l' aparició del famós violinista Huch Heermann, director del célebre quarteto de Francfort. No quedá desmentida, ans al contrari, considerablement realçada la fama de que havia vingut pre-cedit, puig es un concertista número hú, per la puresa, la seguretat, el bon gust, la expressió y l' sentiment ab que tocá l' violí. No 's pot demanar mes. El primer efecte que produuí en el públic sigué de sorpresa, la qual se transformà en fonda admiració y esclatá en delirants aplausos.

¡Quina llástima que aquestas notabilitats vinguin á Barcelona sols com auells de pas!... Donar un sol concert y fugir, es deixarnos la mel als llabis y l' anyoransa al cor.

MÚSICA DE MAIG

—*Dulcissima Virgen,
del cielo delicia!...*

¡Qué 'n vol de paciencia
guanyá 'l pa del dia!

CATALUNYA

La Venta Eritaña es una producció mansoya y que traspua inexperiencia de la escena per tots els poros. Parlo de la lletra. En quant á la música revela algunas bonas disposicions en el jove Sr. Alfonso (D. Frederich). Ja que no 's distingeix per la seva originalitat, no 's pot negar que té cert garbo y no escassa facilitat tant en el desarrollo dels motius com en l' instrumentació.

**

De *Los nenes* de 'n Jackson Veyán, música de 'n Valverde (fill) sols se 'n pot dir que té tota la semblansa ab un mal *gazpacho* andalús amanit ab mostassa anglesa. ¡Quina pobresa d' inventiva no representan totes aquellas escenas de andalusos esbravats ab la seva correspondiente parella de inglesos! Tot allò es excessivament rebragat perque 'l públich s' ho pugui menjar de gust!

Sort de la Campos que hi té unas quantas *pataitas* d' istil inglés y sevillá, y sort, sobre tot, de que l' estreno de l' obra 's doná la nit de son benefici. L' ovació de costum á la beneficiada, l' aparició de un wagó de regalos, flors y coloms, y fins un curt discurs de la popular artista, salvaren á *Los nenes* de morir á penas nascuts, com las criatures que venen al mon fora de temps escanyoladas y casi sense respiració.

N. N. N.

ELS ESPLÉNDITS

El nen ja 'ns té quinze anys
y encare que migrat y estret d' espallasses
ja 'ns sembla prou robust
perque pugui portá el pes de la casa.
¡Veureu ab quin acert se portará
quan guipi á tots ab sas manetas blancas
el nostre hermós fillet,

el reyetó de casa!

Per saludar com cal del hereu nou
la triomfal entrada
vindrán hereus dels masos mes llunyans
qu' hostatjarém á casa
tractantlos com á prínceps, tal com cal
á la nostra hidalgua llegendaria.

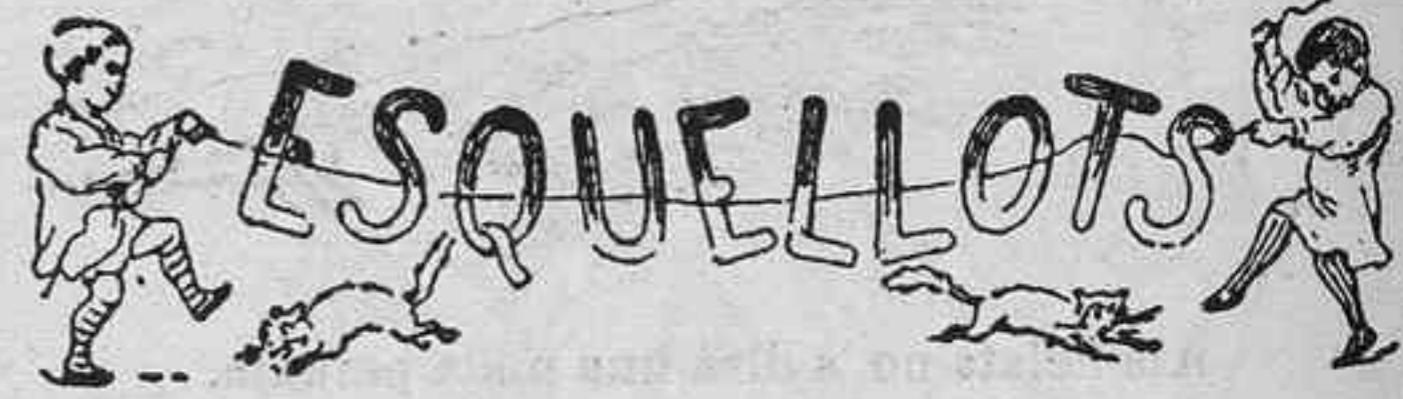
Vindrán també los nostres rabassers
per veure com del fruyt de sas suhadas
sabém ferne el bon us que correspon
á la espléndida rassa
que perpetuará,
si Deu ho vol en sa divina gracia
el nostre hermós fillet,
el reyetó de casa.

Pels nostres bons amichs, pels concellers
que 'ns mostran tan amor, voluntat tanta,
pels bons parrots que vetllan nostre cos,
pel bon senyor rector que 'ns guarda l' ànima,
tindrém á totes horas un bon llit
y la taula parada;
als mossos, als parcers y demés gent
que per nosaltres constantment traballa
ab músicas, cohets, dansas y bous
procurarém distreure'l s bé la gana,
que no volém que hi hagi un rostre trist
en diada tan fausta
pel nostre hermós fillet,
pel reyetó de casa.

Tot vessarà, que no 'ns ve pas d' aquí:
res hi fa qu' en daurats y lluminarias
se gastin forsa mils; al fi y al cap
per' xo s' han fet las unsas, per gastarlas,
y bé s' ho mereix tot
la figura simpática
del nostre hermós fillet,
del reyetó de casa.

Y á mes de tot això;
¡no paguem pas nosaltres!

JEPH DE JESPUS

Cosas de la Casa Gran.

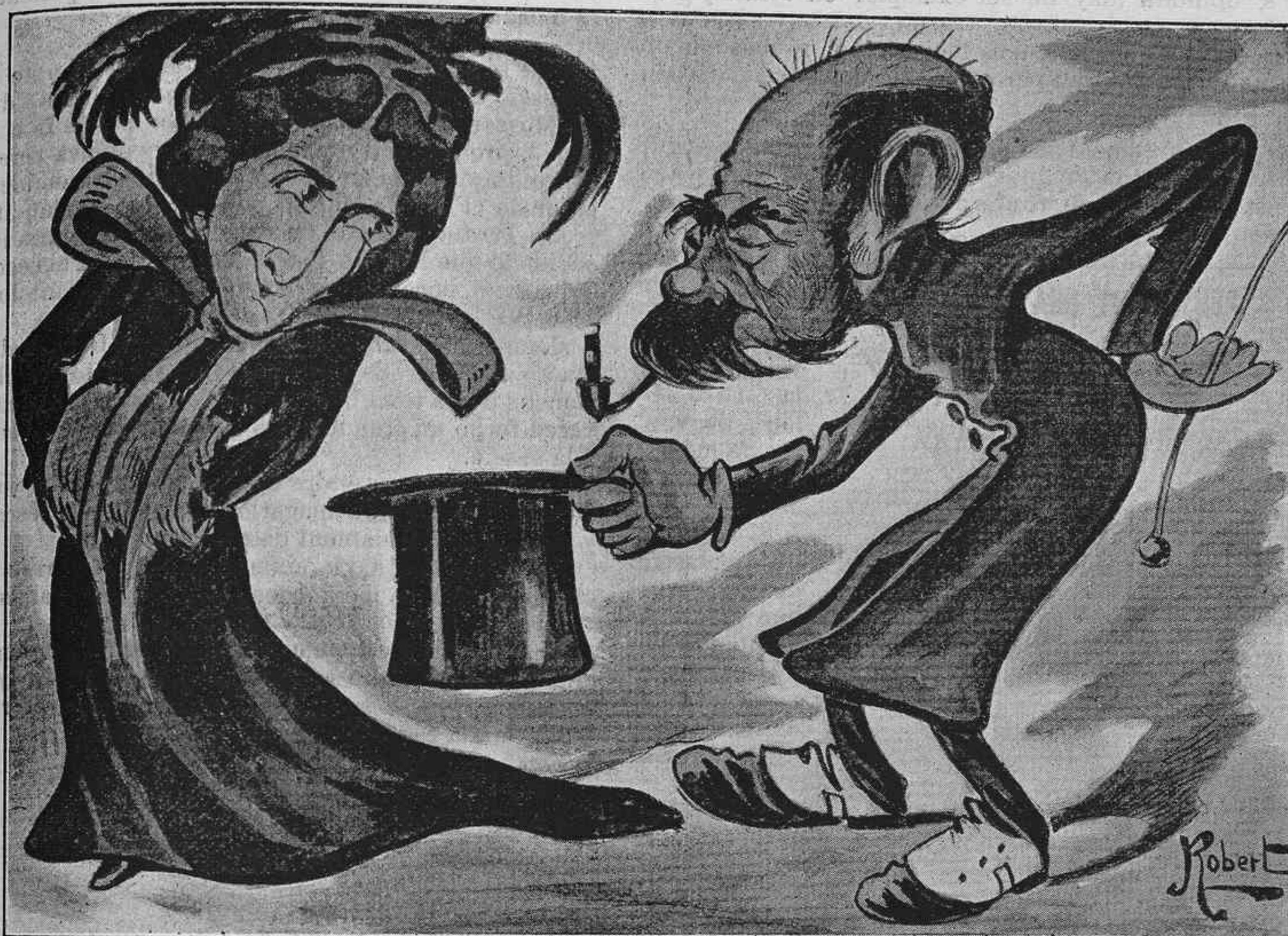
Uns senyors s' enginyan de manera que logran

LA PROPOSICIÓ DE 'N LLOPART

—¡Apa aquí! No 's dongui treva.
¡Veyám si surt ab la seva!

LA BULLIDA DE LAS SANCHS

—¡Quedo als seus peus, salero d' aquest barri!
—¡Adulador! —¡Qué fina y qué modesta!
Si m' haguessin premiat als Jochs Florals,
¡demá la feya reyna de la festa!

ferse inscriure al registre de la Propietat uns solars que la ciutat de Barcelona creu que son seus.

Se practican gestions, s' emiteixen dictámens y á la fi s' acorda que passi l' assumpto al advocat assessor Sr. Serrahima.

Y tanta son devia tenir (no l' advocat, l' assumpto) que allí s' ha estat dormint onze anys seguits. Y si no l' despertan encare dormiría, anantse'n al altre mon, perque l' dret del Ajuntament á reclamar contra la inscripció, estava leri-leri á punt de prescriure.

Algú ha insinuat que l' Sr. Serrahima, assessor del Ajuntament, era á la vegada advocat de aquells aprofitats senyors de la inscripció.

Y de aquí ve tota la desgracia.

Perque á certa edat menjar en excés es una imprudència, y per menjar á dos carrillos com diuhens els castellans, sufri l' Sr. Serrahima un atach de feridura, y á conseqüència de aquest atach de feridura—segons ha dit ell mateix per exculparse—va perdre la memoria, no recordantse més del assumpto, ni de l' Ajuntament que li havia passat perque informés.

Falta saber si en aquests onze anys de desmemoriament, el Sr. Serrahima s' ha descuidat també de presentar al cobro las minutxs de honoraris al Ajuntament, en pago dels grans serveys que li ve presentant de ferli perdre tots els plets.

En cas afirmatiu resultará que l' Sr. Serrahima s' ha menjat totas las pansas y ha deixat totas las quas.

El poble de Santander l' altre dia va calar foch á la estació del ferrocarril de aquella ciutat á Bilbao, que contra la voluntat de la població se havia construït en el Boulevard, dihentse que 's feya sols ab caràcter provisional y que després ja la trasladarían.

Y vels'hi aquí que mentres una comissió demanava al governador que trametés al govern els desitjos del poble reunit en meeting, una veu va dir:— ¡A cremar l' estació!

Y en un instant l' edifici quedava transformat en una foguera.

Veritat es qu' era de fusta.

De aixó del incendi qui 'n té la culpa es l' empresa del carril.

Quan se construeixin estacions provisionals no 's fan de fusta sino d' obra, que 'ls mistos no hi puguen res.

O sino que probi algú de cremar la del carrer de Aragó, á veure si s' encendrá.

Diálech entre dos companys de causa.

—Bé, vaja, *La Renaixensa* al modernisar-se, no farà més que imitar á *La Perdiu*. Teníam una *Veu de Catalunya* y ara 'n tindrém dugas.

—Me sembla, noy, que t' equivocas. O sino mira

lo que diu *La Renaixensa* en el seu prospecte: «No s'oblidarà mai de ser exemplar en modos y cultura...»

—No diguis més, tens molta rahó; no més que ab això n'hi ha prou perque siguin dos periódichs ben diferents.

L'Ajuntament no ha de parar fins a conseguir que sigui una realitat l'enderrocament del castell de Montjuich, de conformitat ab la proposició presentada pel Sr. Llopert.

PERSEGUINT UNA SECRETARÍA

cau de recorts penosos: el bombeig del any 42, el procés anarquista...

¡A terra Montjuïch!

Militarment ha complert ja la seva missió. Els progressos de l'artilleria moderna l'fan un element del tot inútil. Més que una defensa es un destorp.

En aquest punt tenia rahó l'óptich Sr. Corrons, regidor barceloní del any 73—en temps de la federal—qu'entre 'ls grans projectes que acariciava hi havia l' de derruir el castell, construint en el seu emplazamiento una pajarrera monumental.

Ab pajarrera ó sense lo que importa es que l'castell desaparegui, com van desapareixer las murallas y després la Ciutadella, perque l'poble ho volía, y las revolucions del 54 y del 68 van donar plena satisfacció a las sevas aspiracions.

Demà diumenge quedarà instalada en el Círcul Artístich una exhibició de quadros y estudis del malaguanyat artista, D. Andreu Solá.

En ella s'podrà veure que l'pintor ripolletenc

valia més de lo que molts se figuraven, servint l'exhibició per lamentar una vegada més sa prematura mort.

Vels'hi aquí que *La Perdiu*, al donar compte de la sessió celebrada dissapte al Ateneo's limita a dir:

«Mossén Santiago Estebanell va posar fi a la sessió, pronunciant un sentit discurs que va versar sobre impresions personals referents al eminent autor de «Flors de Maria», seguint molt aplaudit.»

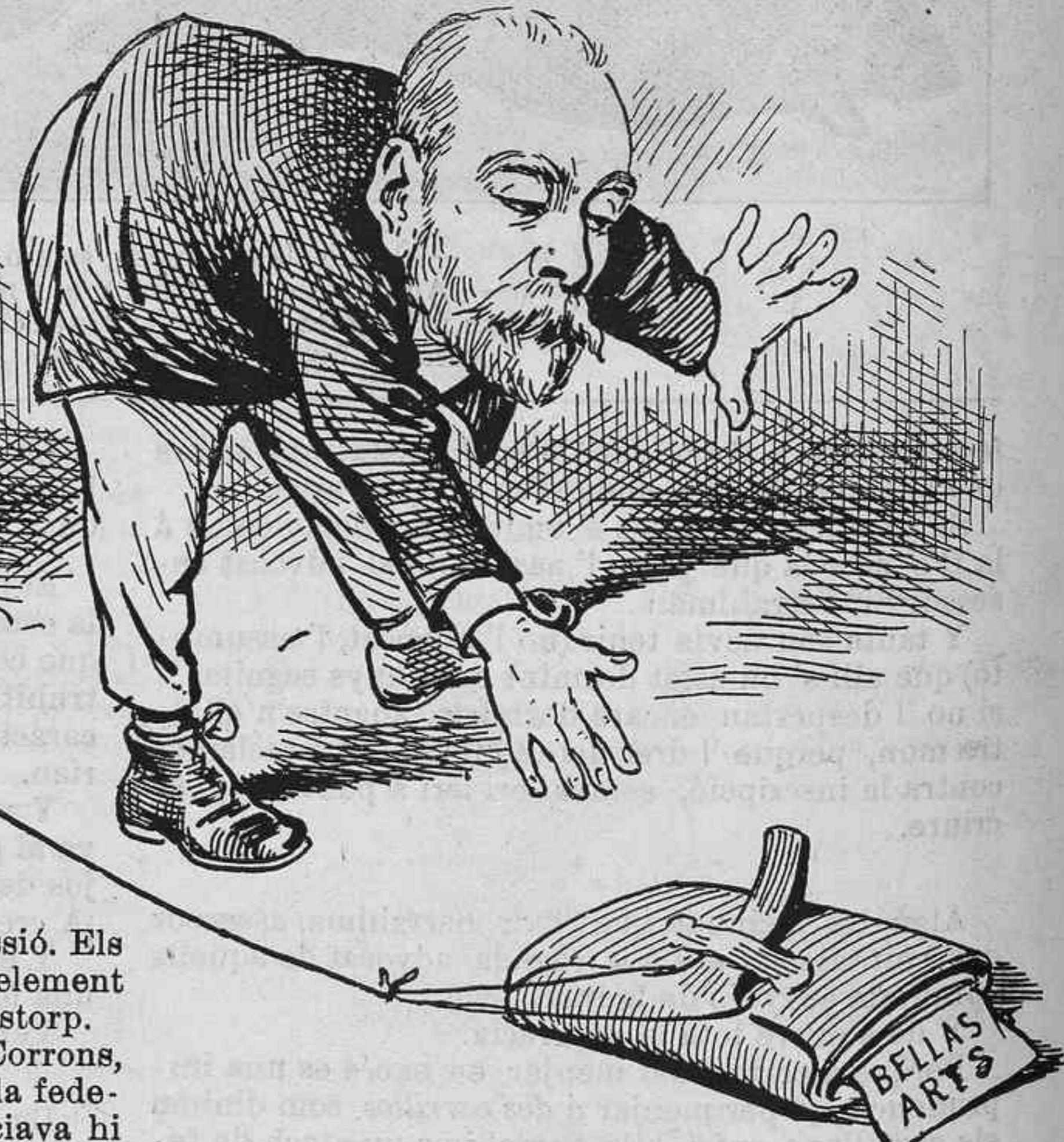
La Perdiu s'absté de consignar l'intempestiva excitació que Mossén Estebanell va dirigir als socis del Ateneo, encomenantlos que anessin a Sant Just a pendre la comunió.

¿Es que *La Perdiu* hi està conforme? Donchs devia aplaudirho. ¿Es que no ho troba posat en regla? Donchs devia tenir la franquesa de censurarlo, com varen ferho un gran número de ateneistas assistents a la sessió.

Aixó ja no es encendre un ciri a Sant Miquel y un altre al dimoni, sino apagarlos tots per fer la fosca... y fugir dissimuladament de compromisos.

Pero jqué s'hi farà! així es com *La Perdiu* va elaborant la bola monstruosa del seu regionalisme.

Hi havia a Barcelona un jove carregat de trampas, que cansat de veure's perseguit pels inglesos que no'l deixavan a sol ni a sombra, va concebir la desesperada resolució de clavarse un tiro.

—¡Ay que s'hi acosta!

—¡Ay que l'atraca!

—¡Ay que 's belluga!

—¡Ay que li escapa!

—A veure—'s deya l'infortunat—si quan sigui mort me deixan descansar.

Ab el revólver a la butxaca ja 's dirigia a un dels sitis més solitaris del Ensanche, quan va topar ab un conegut, qui endavinant el seu funest propósit, logrò

dissuadirlo, aconsellantli que anés á buscar un consol en els brassos de la religió.

Aixís va ferho 'l jove.
L' endemá anava á confessarse, y sortí del confessionari decidit á ingressar en un convent.

Com aixís ho ha realisat, deixant als seus infinitis inglesos ab un pam de nas, porque havent fet vot de pobresa, no n' hi ha de fets, ni de ahont puguin venir.

D'aixó s' encarrega de dils'ho la portera de la casa ahont el jove vivia, avants de ferse frare. Y ara no 'ls queda més remey que aturarse en aquell passatje del *Pare nostre* que diu: «Perdonau las nostras culpas, com nosaltres perdonam als nostres deutors.»

**

Vegin com la religió practicada ab certa mónita es font de tots els consols. En el present cas els hi ha trobat un jove plé de trampas, que havia arribat casi á frech del suïcidi.

Veritat es que no han sigut tan felissons els seus inglesos; pero si bé 's considera tampoch els mereixen, dat que la major part d'ells son protestants.

Olé por la Rabassada!

L'altre dia va celebrarse, ab autorisació del Cardenal, la primera boda en la capella-pública de aquell Hotel Restaurant.

En el qual, per aquests cassos tot s' hi troba reunit: capella, menjador, sala de ball y fins magnífichs quartos pera passarhi la nit de nuvis.

Qualsevol vaji á Montserrat á empudegarse y á dormirhi malament.

Fins el nom hi ajuda: diguin *Rabassada*, diguin *Abrassada*: son las mateixas lletras.

Llegeixo en un telegrama de Madrit:

«Muchos estudiantes de la Universidad han ido hoy en manifestación á pedir al empresario de la Plaza de toros que procure que toree el joven Rovirosa, catalán, estudiante de la Facultad de Derecho.»

Aquesta actitud del jovent escolar, m' entussiasma.

L'unió del Dret ab la Tauromaquia... ¿volen res més espanyol y que ompli més el cor de santas esperansas?

¿Quín catedràtic més eminent no será 'l jove Rovirosa, el dia que 's posi en planta aquesta unió

CAMP ARRASAT

—Ja has vist qué ha fet la pluja?

—Aixó deuenen ser las pregàries d' aquests días!

intima! No es pas tan gran la diferencia entre la toga y 'l capot de brega, entre la montera y 'l birret prismàtic.

¿Y qu' es la espasa de la justicia sino un' eyna de torero?

Será una viva llàstima qu' en las festas de la coronació, no pugui obtener la categoría de *grandes de España*, tots els que la solicitan.

Pero son aquests en tal número, que segons llegeixo en un periódich de Madrit, «en su mayoría se quedarán chasqueados.»

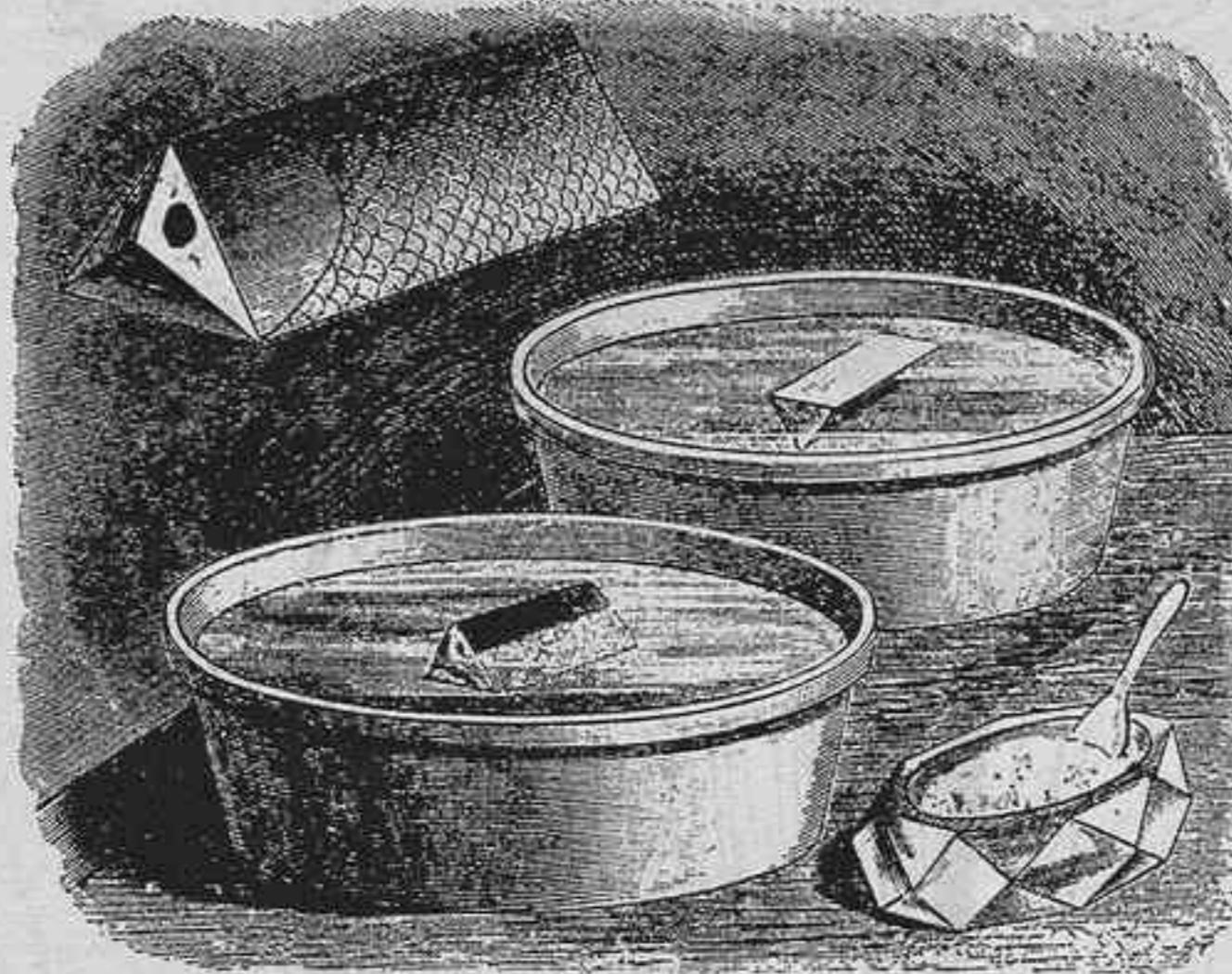
Aixó no pot ser, de cap manera. Y porque no sigui, aquí va un consell:

Qui vulgui ser gran d' Espanya que s' estiri, que camini de puntetas, y si ni aixís arriba á la mida, que aprengui á anar ab camas de fusta.

PEIXOS DE MAR

S' agafan trossos de fusta d' abet, ó d' altra ben lleugera; se 'ls dona forma triangular en una llargada de 5 centímetres y 's fabrican en una de las bases altres triánguls de 2 centímetros per costat. Tot seguit, pera que tinguin aspecte de peixos, se dibuixa l' escata pels dos costats que representan l' esquena, y els ulls y la boca en els triánguls que significan el cap, deixant blanca tota la banda de sota que figurará el ventre tal com indica el present grabat.

Preparan inmediatament dos gibrells, l' un d' aigua clara, natural y l' altre d' aigua ben carregada de sal y al sumergirhi 'ls peixos fabricats de la manera qu' havém dit, si l' aigua es salada baixarán als fons del gibrell ó nadarán perfectament entre dugas ayguas y si l' aigua es dolsa 's tombarán ab rapidés de panxa en l' aye com si fossin peixos morts y 's quedarán rígits y encarrats á la superficie.

El que no estigui al corrent de tot aixó de las lleys de densitat dels cossos, s' extranyará y creurá que verdaderament, aquests peixos son de mar ja que no poden viure en aigua dolsa.

Aixís ho faria jo si tingués la deria de ser gran d' Espanya y 'l govern s' empenyés en deixarme xich. O sino llogaria á un camàlich que 'm portés á tall de gegant.

A la porta de una iglesia:

—Tinguin llàstima y pietat de un pobre cego carregat de familia.

Una persona compasiva li pregunta:

—¿Quánts fills teniu, bon home?

Y 'l pobre li respón:

—¿Cóm vol que 'ls pugui contar sent cego? ¿Qué no veu que 'ls hi perdut de vista?

SOLUCIÓNS

À LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

- 1.ª XARADA 1.ª — *Es-car-men-ta-ri-a.*
- 2.ª ID. 2.ª — *Lla-gos-te-ra.*
- 3.ª ANAGRAMA. — *Desa-Seda.*
- 4.ª TRENA-CLOSCAS. — *Las esposallas de la morta-Victor Balaguer.*
- 5.ª LOGOGRIFO NUMÉRICH. — *Modesta.*
- 6.ª GEROGLÍFICH. — *Qui mes mira menos veu.*

XARADAS

I

A UN CRÍTICH, PERQUE D' ALTRES S' ENTENGUIN

¡Si n' he fetas de xaradas!...
¡mes que un foch no 'n cremarfa!...
Donchs, per més que á molts extranyi,
per mes que sembli mentida,
no s' ha escapat ni una d' ellas
de que passés per la crítica.

Per no anar mes lluny, la última
un senyor mestre... de críca,
me va moure mitj escàndol
al cassino l' altre dia
dantme llissóns de gramàtica
parda, qu' avuy molt s' estila,
perque segons ell «Tertulia»
no més tenia tres sllabas.

Está bé, jo no li nego;
pro, ignora que 'l xaradista
la llibertat se pot pendre
de fer «li-a» ó bé junt «lia»?

Si es tan total qu' aixó ignora,
'm permeti que li diga
qu' entén vosté de xaradas
com jo de fer... llangonissas.

Si es que vol darm' tres-segona
pretenguent ab *hu filípica*
calentarme sols de cascós,
¡ja sab qu' allf hi ha algun ximple
que sense anar ni venirli
en la discussió se fica,
y com te mala *dos-doble*
solta paraulas indignas!

Donchs si no vol fé enfadarme,
vosté, els altres ó 'l que siga,
deixis de cosas; ¡me cregui!
puig las sevas tonterías,
podrían ser fácil causa
de que ma ploma senzilla,
que gosa ab plers infantívols
escriguent doloras, íntimas,
cantars, sonets, amorosas,
epigramas, odas, rimas,
y molt mes que tot xaradas
ab pretensions humorísticas,
pro sempre sense indirectas
que als cors honrats mortifican,
se tornés punxanta llansa,
y ab foll desitj d' esgrimirla
castigués á la calumnia
obrintli sagnant ferida.

F. CARRERAS P.

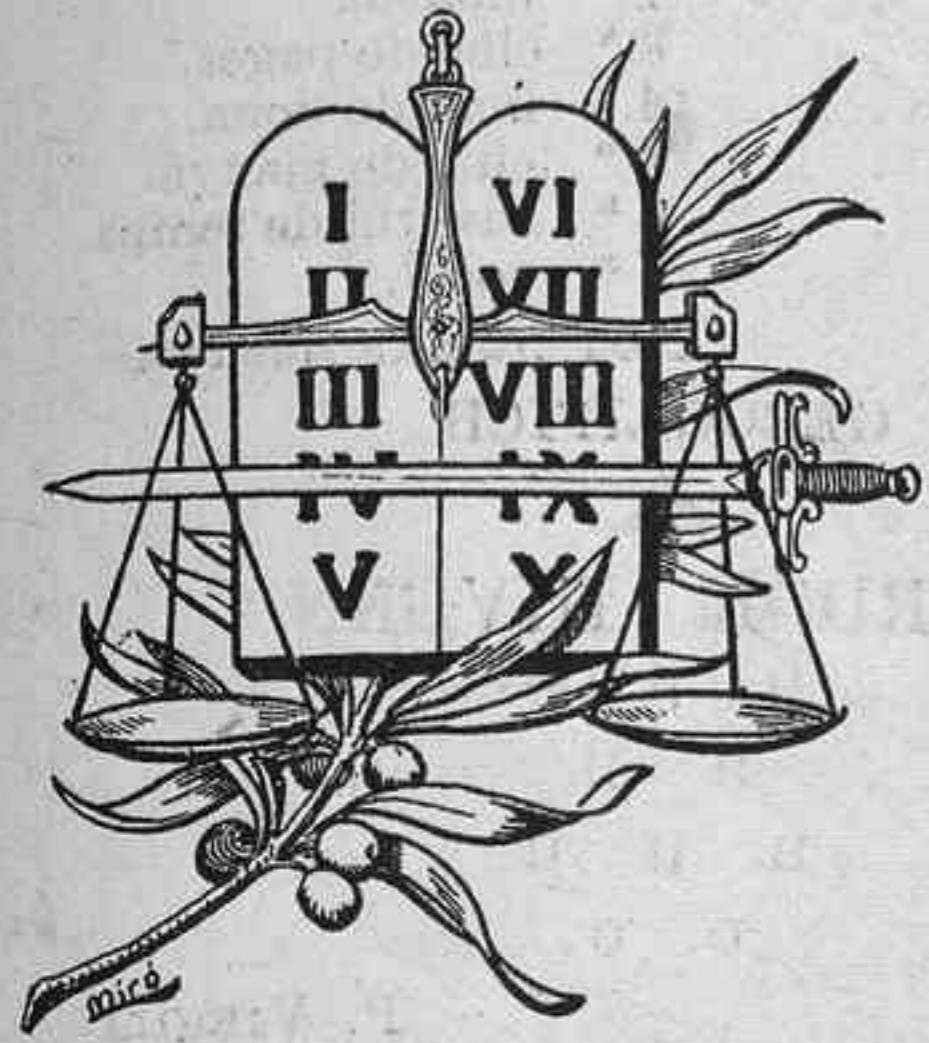
AVIAT! — OBRA NOVA — AVIAT!

Entre faldillas y pantalóns

HUMORADA EN VERS, PER C. GUMÀ

Queda oberta pels nostres corresponals la llista de pedidos.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

COLECCIÓN ECONÓMICA
DE
LEYES ESPAÑOLAS

TOMOS PUBLICADOS

*Reglamentación de Teatros
Trabajo de mujeres y niños*

Precio de cada tomo, 1 peseta

Novedad

AMOR Y PEDAGOGIA

POR
MIGUEL DE UNAMUNO

Un tomo en 8.º, Ptas. 3.

Acaba de publicarse

EL LIRIO EN EL VALLE

POR **H. DE BALZAC**

Un tomo en 8.º, Ptas. 1.

COLECCIÓN DIAMANTE — TOMO 81

SIGA LA BROMA

POR **Luis Taboada**

Un tomo en 8.º, Ptas. 0'50.

PIO BAROJA

CAMINO DE PERFECCIÓN

(PASIÓN MÍSTICA)

Un tomo en 8.º Ptas. 3

TITO PETRONIO ARBITER

SATIRICÓN

Ó SÁTIRA DE COSTUMBRES ROMANAS

Un tomo en 8.º, Ptas. 2

CIRO BAYO

HIGIENE SEXUAL DEL SOLTERO

Un tomo en 8.º Ptas. 2

En vente

Le Rire
L'Assiette au beurre
Le Bon Vivant
Polichinelle
Le Pompon
Jean qui rit
Sans Gêne
Paris Vivant
Le Frou Frou
La Vie illustrée

EN LA LIBRERÍA ESPAÑOLA

RAMBLA DEL CENTRO, 20

se admiten además toda clase de encargos de

Librería Extranjera

NOTA. — Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en llibransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá à volta de correu, franca de ports. No responém d' extravios, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponents de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

II

A la Dos-segon-tercera
una hu tres al enviar,
lo tot se 'n vá tres primera
y al vaig tenir que cambiar.

ANTONI FELIU

ANAGRAMA

Perseguit per la Tomasa
corría en Pau sense fré
y un nyanyo gros se vá fé
al tot á la tot de casa.

J. COSTA POMÉS

TRENCA-CLOSCAS

D. PALMIRA ERAS

TOLEDO

Ab aquestes lletres degudament combinades formar el títol de una sarsuela castellana.

EDUARDO FERRER Y GRAU

ROMBO

- 1.ª vertical y horisontal, consonant.
- 2.ª moneda.
- 3.ª eina de pagés.
- 4.ª nom de dona.
- 5.ª eina de manyá.
- 6.ª adverbi de temps.
- 7.ª vocal.

NOY DE LAS MOSTRAS

GEROGLÍFICH

A

TARDOR HIVERN

9 9 9

9 9

u u u

o o

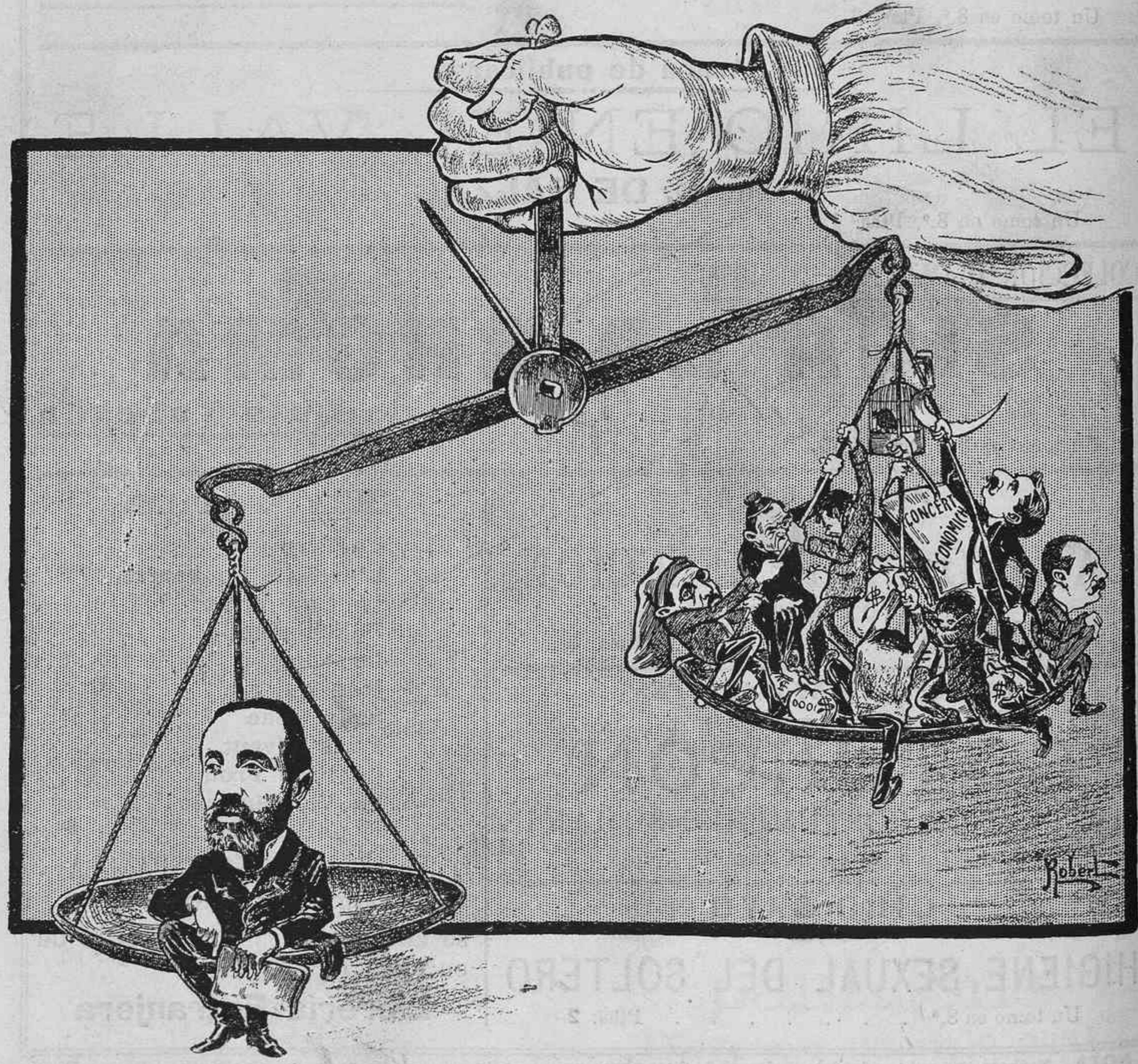
P. VIRGILI

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20

Impremta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.ª

EN LA BALANSA DE L' OPINIÓ

Una bona pesada.